

27. 9. 2018

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Co by se mělo zlepšit v resortu ministerstva spravedlnosti?

Jak známo, po různých substandardních personálních turbulencích se novým ministrem spravedlnosti nakonec stal zkušený právník JUDr. Jan Kněžínek, Ph.D. Jmenovaný se rovněž stal předsedou důležité Legislativní rady vlády.

Nový ministr spravedlnosti chce úzce spolupracovat se všemi právníckými profesemi, aby výstupy jeho orgánu byly všeobecně akceptovatelné. Hodlá mj. pokračovat v elektronizaci naší justice a zaměřit se na přípravu nového občanského soudního řádu a též vylepšit řád trestní. To je jistě chvályhodné.

Do pomyslného katalogu úkolů pro začínajícího ministra bych si ovšem dovolil přidat ještě dvě opomíjené položky.

Zvyšme odměny přisedícím

Zatímco o platech soudců se mluvilo dosti často, je zarážející, jak se obecně zapomíná na finanční odměny přisedících u soudů. Ty jsou dlouhodobě naprosto *pro srandu králíkům*, abychom satiricky narazili na dřívější události na ministerstvu spravedlnosti.

Za den (nikoliv hodinu) u soudu dnes dostane přisedící odměnu 150 (slovy sto padesát) korun a náhradu mzdy (popř. cestovné). Připomeňme, že základní úlohou přisedících je u soudu zastupovat řadového občana. Tedy vyvažovat, obrušovat, doplňovat a svým způsobem i kontrolovat názory soudců - zpravidla dlouholetých profesionálů. Z procesního hlediska je pak podstatné, že u soudního procesu musí přisedící vydržet až do konce, jinak celé soudní řízení musí začít znovu od začátku.

U českých soudů aktuálně působí okolo pěti tisíc šest set přisedících. Pozor, více než šedesát procent z nich již dosáhlo věku 60 let.

V rámci naší justice aktuálně chybí skoro třetina přisedících a situace se zhoršuje.

Kvalita leckterých přisedících rovněž mnohdy není úplně „extraligová“. Kterak kdysi napsal do seminární práce jeden můj bývalý student, vzácností není, že přisedící část (někdy i celé) jednání prospí. Což je zákonitě dáno mj. i zmíněným vyšším věkem přisedících a jejich nízkou finanční motivací. Tím samozřejmě laskavý autor nechce říci, že se stoupajícím věkem vždy klesá kvalita práce přisedících, to bylo od něj nejen nezdvořilé, ale hlavně by to nebyla vždy pravdu.

Nutno taktéž upozornit na *systémový zlozvyk*, že nedostatek přisedících léčí naše soudy vlastními zaměstnanci. Je pak otázkou, zda přisedící-zaměstnanci soudů řádně plní funkci nezávislé pojistky spravedlnosti.

Idealista jistě namítne: přisedící to přece nedělají pro peníze, je to de facto vysoce čestná funkce. Souhlasím, ale zkuste třeba u pracovního pohovoru (potenciálního) zaměstnavatele informovat, že Vás bude muset uvolňovat k soudu, kde působil jako zmíněný přisedící. Blažeností vyskočí do stropu! Jedné kamarádce kdysi budoucí možný zaměstnavatel (resp. jeho personalistka) jen suše

sdělila - *vážená paní, to se musíte rozhodnout, zda budete „pracovat“ u nás či na soudě.*

Proto myslím, že nový ministr spravedlnosti by neměl zapomínat ani na Achillovu patu české justice - postavení přísedících.

Druhý námět - svobodný přístup k veškeré judikatuře

České právo se roky potýká problémem, že naši občané (ale i právnické osoby - například obchodní firmy, ale i obce, svazky obcí či kraje) nemají volný a rovný přístup k veškeré soudní judikatuře.

Tak jak je tomu v jiných, vyspělejších státech (nejen) Evropské unie. Navíc v řadě zemí je citovaný svobodný přístup dokonce naprosto bezplatný. I neprávnickovi je pravděpodobně jasné, že znalost soudních rozhodnutí (respektive judikatury - tedy těch významnějších soudních rozhodnutí) je nebývale podstatná. A to i přes skutečnost, že u nás nemáme anglosaský „judikátně precedentní“ systém, ale evropský, kontinentální — neprecedenční. I u nás z povahy věci samé platí, kdo nezná náležitě judikaturu, nezná (a ani znát de facto nemůže) ani právo jako takové.

Všeobecná přístupnost soudních rozhodnutí je nevyhnutelná především při argumentaci a interpretaci práva, a to mimo jiné z hlediska základního principu „rovnosti zbraní“ stran před soudem. Praktický dopad — dělo se a nadále i děje, že český soud argumentuje ve svém odůvodnění nepublikovanými rozhodnutími, jež druhá strana neměla možnost a šanci získat a případně tak předvídat rozhodnutí soudu.

Citovaná skutečnost odporuje principu předvídatelnosti práva!

A taktéž i zákazu překvapivých soudních rozhodnutí. Pro pět ran do ministerstva spravedlnosti, je nám snad jasné, že neočekávatelné soudní verdikty nemají v 21. století v moderním právním státě své místo.

Ostatně tento fakt kdysi negativně komentoval v jednom ze svých nálezů i Ústavní soud ČR.

Důvěra v právní stát

Nepodryvá nepřístupnost veškeré judikatury mj. důvěru občanů Česka v náš právní stát?

Přednáším konstruktivní návrh: ČR by se měla přiblížit vyspělejšími právními státem (ale i třeba Slovensku či Bulharsku), kde jsou státem publikovány zdarma téměř všechny rozsudky, včetně všech rozsudků nejvyšších soudů!

Ne jako u nás, kde jsou zveřejňovány většinou pouze a jen v nákladně placených právních systémech. A kde navíc stejně není vše. Tohle je jeden z klíčových úkolů, který na úseku spravedlnosti před námi aktuálně stojí! Tím autor samozřejmě netvrdí, že zde není úkolů jiných, ale by byl již námět na další komentář.

JUDr. Petr Kolman, Ph.D.,

právní pedagog a publicista , vyučuje na VŠ Ambis Praha-Brno

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)